Europos LIETUVIS

Nr. 39. (530) 9. 10. 1958 Londonas, 1958 metų, spalio mėn., 9 d. IX metai

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

TREMTIES RYTŲ POLITIKA

Rašo Vyt. Širvydas

Rusų rašytojo Boriso Pasternako apysaka „Dr. Živago“, kurią angliškam vertime dabar skaito Amerika, žmonijos istoriją tapdina su gamta, ypač su augmenija. Kin ta miško lapai, bet miškas lieka. Kinta žmogaus gyvenimas, bet dvasia lieka. Pakaita neišvengiamą, bet dvasia pasilieka kaip uola. Žmogaus gyvenimo sąlygos turi kisti, bet žmogus pasilieka žmogum.

Šias nuotaikas įdomu galvoje turėti, kai skaitai Elžbietos K. Valkenier straipsnį „Tremties Rytų Europa“, išspausdintą Amerikos politinių ir visuomenės mokslų akademijos žurnale „The Annals“. Gegužės mėn. nr. (1958) išimtinai skirtas temai „Pavergtieji Rytų Europos kraštai“. Jį suredagavo prof. Henry L. Roberts, istorijos profesorius ir rusiškų studijų centro direktorius Columbia universitete, Niujorke.

Akademija įsikūrė 1889 metais Filadelfijoj, pasiskyrusi tarnauti jau pažymėtiesiems mokslams, spausdindama svarbiais dienos klausimais mėnesinį žurnalą, kurį prirašo Amerikos universitetų profesoriai ir politikos bei sociologijos žinovai. 1950 m. rugsėjo mėn. akademija parūpino nr., skirtą temai „Maskvos pavergtieji kraštai“. Šių metų leidinys toliau vysto ten pajudintuosius klausimus. Lietuvos reikalą svarsto prof. Alfred Erich Senn — „The Sovietization of the Baltic States“ (atpasakotas Čikagos dienraštyje „Draugas“ 1958 m. rugsėjo 6 d.).

Ponia Valkenier yra amerikiečių Council on Foreign Relations narė, parašė jau eilę straipsnių apie Rytų Europą amerikiečių žurnalams ir dalyvauja būryje bendra darbių, ruošiančių naują Europos socializmo istoriją. „The Annals“ straipsnyje maždaug šitaip pasakoja:

Nežiūrint didelių skirtumų, visus po ant rojo pasaulinio karo iš Europos išvietintuosius tremtinius kepurėja bendra savybė — jų šviesuomenė sudaro didesnį nuošimtį, negu tai būdavo tėvų kraštuose. Okupantas sugriovė ne tik politinę santvarką jų tėvynėse, bet deda ryžtingų pastangų pagal savo kurpalį persiūti visas senąsias kultūras. Tokiu būdu tremtinių šviesuomenė junta sunkią pareigą. Viena, ji turi kovoti savo tėvų kraštams politiškai išlaisvinti. Antra, ji rūpinasi išlaikyti ir puoselėti į svetimus kraštus atsineštąsias tautines kultūras, kurių krikščioniškai vakarietiškąsias šaknis įžūliai knisa okupantas. Todėl jie svetur spausdina savomis kalbomis laikraščius, žurnalus ir knygas, ruošia koncertus ir vaidinimus teatruose, siekia tęsti bei turtinti mokslo ir meno šakas.

Vietos gyventojams, amerikiečiams, tremtinių pastangos gali pasirodyti per aukštai siekančios. Bet vietos gyventojai juk nežino, kokiu organizuotu žiaurumu okupantas puola visas Rytų Europos tautines tradicijas. Puolimo negalima pateisinti teigimu, kad kultūros pagrindai esą perkeliami iš siauro „ponų“ sluoksnio į plačiąją liaudį, nes okupantas aiškiai apmeluoja kiekvienos pavergtosios tautos gyvą tautinę tradiciją ir istorijos tiesą.

Galima kelti klausimą, ar tėvynių netekę rašytojų, laikraštininkų, menininkų ir mokslo vyrų būreliai išlaikys ir išugdys savo tautines kultūras svetimame krašte. Juk po kojų jie neturi tėvų žemės ar dvasinio ryšio su pavergtuoju tautos kamienu. Galėtų būt pavojaus suakmenėti praeities, vadinas, tremties metų (1939-1949) nuotaikose. Pavergtieji kamienai savo ruožtu gyvena ir esamose sąlygose kuria savotiškas politines - ekonomines nuotaikas, viltis ir siekimus.

Neturėjimą ryšių su tėvyne ypač junta rašytojai. Prancūzijoj gyvenąs čekas katalikas rašytojas, Jan Cep, straipsnyje „The Fate of Czechoslovak Writers“, sako: „Aštuonerius metus tremtyje pagyvenę, jaučiame mažiau ir mažiau beturį teisių saky ti savo draugams vakariečiams, kad tebesame savo tautos atstovai. Kasdien vis sunkiau ir sunkiau darosi iš tikrųjų įsijausti į tautos dvasią ir pareikšti tėvynėje likusiųjų jausmus ir mintis“. (The Christian Demokratic Review, rugs. nr. 1956).

Profesoriams - akademikams lengviau. Jie susirado vietų Vakarų mokslo įstaigose ir tęsia savo gyvenimo darbus, sykiu painformuodami vakariečius, ką jų bendrai, nepaisydami okupanto slėgimų dirba tėvynėse. Daugelis ir politikos veikėjų susirado naudingų informantų vietas Vakarų pasaulyj, parūpindami žinoviškai ruoštų žinių apie jiems gerai pažįstamą Rytų Europą. Veik kiekvienos pavergtosios tautos tremtiniai turi Vakaruose sukūrę mokslų akademijas ar institutus. Tokiu būdu lietuvio istoriko tremtinio prof. Dr. Z. Ivinskio dalyvavimas dešimtajame tarptautiniame istorinių mokslų seime Romoje 1955 metais geriausiai atrėmė Maskvos vyrų teigimą, kad jie vieni teatstovauja visų ne rusų tautybių istorikams ir kad tik sovietų istorikai tinkamai rūpinasi visų ne rusų tautų istorija, nes „buržujai“ ja nesirūpino ir nesirūpina.

Tremties akademijų ir institutų darbas nelengvas, nes trūksta lėšų. Visgi spausdinama nemaža. Štai, latviai, pavyzdžiui, išspausdino pirmojo SS raudonosios armijos vyriausio vado J. Vacietis memuarus. Vienas lenkas spausdina trijų tomų moderninės Lenkijos istoriją, kurioje daug medžiagos apie lenkų ne komunistų veiklą. Rumunai spausdina ištisą eilę stambių tomų, jų tarpe ir savo poeto M. Eminescu rinkinį, nesužalotą raudonos cenzūros. (JAV lietuviai, kaip žinoma, jau iki L raidės įpusėjo Lietuviškos Enciklopedijos leidimą; Istorijos dr-ja ruošia pirmąjį savo žurnalo nr., ir pradėjo eiti Gimtoji Kalba. V. Š.)

Tremties akademikai kritiškai seka tėvynėse pasilikusiųjų darbus ir tuojau iškelia pastebėtuosius netikslumus, klaidas ar melą. Lenkai tokiu būdu išsamiai perkratė raudonosios Lenkijos mokslų akademijos išleistuosius Lenkijos istorijos tomus. Aišku, ne visi mokslo darbai tremtyje yra reikalingo aukščio ar rimties, bet tie, kuriuose politikos mažiausia; nueina ir už geležinės uždangos ir savo rimtumu paveikia pavergtuosius mokslininkus.

Todėl palaipsniui pavergtuose kraštuose kyla spaudimas leisti užmegzti kultūrinius ryšius su šviesuomene užsienyje. Tremtiniai čia nesutaria. Vieni mano, kad būtų patarnauta tėvų kraštui. Kiti mano, kad tremtiniai dėl to susiteptų ir padėtų paver gėjui įsistiprinti. Šiuo momentu gausiausius ryšius palaiko lenkai. Ilgainiui, be abejo, šis klausimas vis labiau aktualės ir pareikalaus išsprendžiamas.

Angliją lankęs raudonosios Lenkijos katalikas St. Kisielewski Krokuvoje einančiame katalikų savaitraštyje paskelbė straipsnį „Polacy w Londynie“ (Tygodnik Powszechny, gruodžio 8 ir 15 d.d., 1957). Sakė, kad nustebęs Londono lenkų tesidomėjimu vien iki 1939 metų buvusia Lenkija ir neturėjimu realaus supratimo apie šių dienų tėvynę. Londoniškiai, sako, neįvertina dvasinės stiprybės ir ryžto, kuris lenkus išlaikė lenkais, nepaisant kovingojo rusų komunizmo. Kisielewski pasmerkė tremties lenkų veiklą, kiek ji dabar yra nutolusi ir atšalusi nuo krašto ir tautos.

Politinį darbą tremtiniai varo per įvairias tarybas ir komitetus. Daugiausia jis vyksta memorandumų rašymu ir delegacijų siuntimu Vašingtonan. Veikla ypač sustiprėjo ir surimtėjo, sudarius Pavergtųjų Tautų Asamblėją (kuri posėdžiauja skersai gatvės nuo JTO), nes Rytų Europa čia vienu bendru balsu reiškia pasauliui savo norus. Tiesa, tremtiniai jau pradeda skirtis mintimis dėl išlaisvinimo. Stalino metu kelias buvo aiškus, bet atoslūgis, vengrų ir lenkų sukilimai įrodė du dalyku. Vakarai ginklu nespręs reikalo, o galimas ir ra mesnis, vidinis sprendimas, kuris, aišku, daugumos toli gražu nepatenkins, bet, kaip ir lenkų atveju, gali susilaukti visuotinio pritarimo. Pabaltijo kraštų, Rumunijos ir Bulgarijos tremtiniai mažiausiai linkę paklusti „naujų vėjų“. Jie nori, kad sovietų kareiviai visai išsikraustytų iš tėvynių ir būtų leisti laisvi rinkimai. Pasireiškia jau skirtumų tarp senimo ir jaunimo. Senimas skeptiškesnis, nenori pasitikėti, o jaunimas linkęs priimti palaipsnį laisvėjimą.

Čia gal bus įdomi pažiūra Paryžiuje einančio lenkų savaitraščio „Kultura“. Sakė: „Opozicija deda viltį į evoliuciją. Ji pripažįsta, kad padėtis turi ribojančių sąlygų, kurias reiktų keisti ne nugriovimu (tai būtų kontrrevoliucija), bet iš pagrindų reformuoti kovą“. (lapkr., 1957).

Prieš kultūrinius ir politinius Rytų Europos veiksnius tremtyje stovi tas pats klausimas. Kas daryti? Palaikyti griežtą opoziciją ir siekti sprendimų, kurie principu patrauklūs, bet praktikoje gal nebeįvykdomi? Ar pripažinti, kad Rytų Europoje palaipsniui kuriasi kitas pasaulis, nei komunistinis nei kapitalistinis, kuriam reiktų padėti išaugti? Jei Rytų Europa iš tikrųjų išsikovos teisę laisviau reikšti savo valią, kažin, ar griežta opozicija beįstengs toliau pateisinti save.

P.J.T. penktoji sesija

Rugsėjo 23 d. Carnegie Endowment New Yorke PJT Seimo pilnatis susirinko iš eilės 57-ojo posėdžio. Tai buvo PJT 5-sios sesijos pradedamasis posėdis. PJT organizaciniams reikalams dar buvo skirtas ir 58-sis posėdis. Šiuose posėdžiuose patvirtintos PJT tautinės delegacijos, priimti PJT chartos ir reguliamino pakeitimai, išrinkti PJT pirmininkas, vicepirmininkas, gen. sekretorius ir jo pavaduotojas, priimtas pranešimas apie PJT 4-sios sesijos darbus.

PJT vadovybėje įvyko kai kurių atmainų. Nuo pat PJT pradžios ketverius metus pirmininkavusį Latvijos delegacijos pirmininką Dr. Masensą pakeitė pernykštis vicepirmininkas, Lenkijos delegacijos pirmininkas S. Korbonski. Vicepirmininku išrinktas Vengrijos delegatas, iki 1956 m. Vengrijos sukilimo buv. Budapešto burmistras, J. Kovago. Generaliniu sekretoriumi ir jo pavaduotoju perrinkti tie patys B. Coste (rumunas) ir N. Kotta (albanas).

Iš PJT 4-sios sesijos apyskaitinio pranešimo sužinome, kad PJT veiklos pagrindiniai objektai buvo Centro ir Rytų Europos sovietų pavergtųjų valstybių bylos aktualinimas, „viršūnių“ konferencijos projektai, Rytų-Vakarų koegzistencija, Vengrijos reikalai, Viduriniųjų ir Tolimųjų Rytų problemos, komunizmo ekspansija. Pagrindiniai veiksniai, į kuriuos, per kuriuos ar su kuriais PJT veikla buvo orientuota ir vykdoma, buvo Jungtinės Tautos, Europos Taryba, laisvojo pasaulio valstybių vyriausybės, tarptautinės ir tautinės privačios organizacijos, kaip Laisvosios Europos Komitetas, Centro ir Rytų Europos Kilmės Amerikiečių Federacija, Pavergtųjų Tautų Draugų Amerkiečių Sąjunga, Azijos Antikomunistinė Lyga, Europinis Sąjūdis, Laisvųjų Juristų Sąjunga, Laisvės Bičiuliai, Laisvųjų Profesinių Sąjungų Internacionalas, AFL-CIO, Tarptautinė Žmogaus Teisių Lyga ir kt.

4-sios sesijos metu PJT priėmė 5 pranešimus, 19 rezoliucijų bei atsišaukimų. PJT pilnaties posėdžiuose dalyvavo 28 svečiai kalbėtojai iš Amerikos, Azijos, Europos. Tarp jų įvairių valstybių senatoriai, parlamentų nariai, diplomatai, visuomenės veikėjai, tarptautinių organizacijų pareigūnai.

Bendrųjų Reikalų Komitetas, kuris, PJT pilnačiai neposėdžiaujant, veikia PJT vardu, turėjo 82 posėdžius, politinė komisija — 4o posėdžių, socialinių reikalų komisija — 14, informacijų — 6, teisių komisija — 4, kultūros reikalų komisija — 8 ir ekonominė komisija — 23.

4-sios sesijos laikotarpiu išėjo 12 numerių „ACEN News“, kiekvienas numeris 11 tūkst. egz., 40 spaudos komunikatų, 8 brošiūros ir esamos padėties Centro ir Rytų Europos sovietų pavergtose valstybėse dvi apžvalgos.

PJT nuolatinės delegacijos 4-sios sesijos metu veikė Brazilijoje, Britanijoje, Prancūzijoje ir Vokietijoje. Ypač veikliai pasireiškė PJT delegacija per Tarpparlamentarinės Unijos konferenciją Rio de Janeiro, kurioje dalyvavo ir Sov. Sąjungos bei satelitų tariamų parlamentų atstovai.

PJT 5-jai pilnaties sesijai darbotvarkėje numatytas net 41 klausimas. Tarp jų pažymėtini Rytų-Vakarų kultūrinio bendradarbiavimo, tautų apsisprendimo, agresijos definicijos, žmogaus teisių konvencijos, sovietų pavergtųjų kraštų pramonės, žemės ūkio, kultūros padėties, ideologinės kovos prieš komunizmą klausimai.

Pirmuosiuose 5-sios sesijos posėdžiuose, be organizacinių klausimų, PJT priėmė ir įteikė JT protestą prieš Albanijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Estijos, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Rumunijos, Vengrijos neteisėtą atstovavimą Jungtinėse Tautose, prieš neteisėtą šių tautų valios uzurpavimą, be to, bendruose debatuose įvertino dabartinę tarptautinę padėtį ir išvadoje priėmė Lietuvos delegacijos pirmininko V. Sidzikausko pateiktą deklaraciją, reikalaujančią JT narius laisvąsias valstybes pagal JT chartą sudaryti Centro ir Rytų Europos sovietų pavergtose valstybėse tinkamas laisviems rinkimams sąlygas, atitraukus sovietų karines ir policines jėgas, o eventualios „viršūnių“ konferencijos atveju — Centro ir Rytų Europos valstybių bylą įtraukti darbotvarkėn.

Svečiais kalbėtojais buvo Tarptautinės Žmogaus Teisių Lygos pirmininkas R.N. Baldwin ir Danijos delegacijos JT narys ir Europos Taryboje Neatstovaujamų Valstybių Interesams Ginti Komisijos Pirmininkas parlamento narys Boegholm.

Šiais metais dar numatyti PJT Seimo pilnaties posėdžiai spalio 23 ir 24 ir gruodžio 10, 11, 12 dienomis.

Kor.

Septynios DIENOS

RIMTAI SUSIRGO POPIEŽIUS

Staiga susirgo Popiežius Pijus XII. Jis yra 82 m. amžiaus.

ALŽYRO ATEITIS

Dėl Alžyro ateities gen. de Gaulle pasisakė tik šitaip: „Alžyro ateitis bus kuriama, remiantis pačia tikrąja reikalų prigimtim ir šitokiu dvigubu pagrindu: pagal jo asmenybę ir pagal jo solidarumą su prancūziškąja motiniška šalim“.

Kita proga, jis pasisakė aiškiau: per penketą metų Alžyro arabai turėtų gauti lygias su prancūzais politines teises ir gyventi pagal tokį pat lygį, kaip prancūzai.

KONSTITUCIJA PRIIMTA

Už gen. de Gaulle vyriausybės paruoštąją konstituciją balsavo 31.066.502, o prieš tik 5.419.749.

Pasisakymas dėl konstitucijos buvo smūgis prancūzų komunistam, nes iš 1.5oo.ooo balsuotojų, kurie paprastai atiduoda savo balsus už komunistus, šį kartą net 1.ooo. ooo nepaklausė komunistų partijos raginimų ir balsavo už naująją konstituciją.

Pagal naująją konstituciją per 4 mėnesius turės būti išrinkta parlamentas ir prezidentas ir paskirta vyriausybė.

SAVAITĖ ATOSTOGŲ

Komunistinės Kinijos vyriausybė paskelbė, kad ji šią savaitę nebeapšaudys Quemoy ir Matsu salų, jei kiniečių nacionalistų laivų nelydės amerikiečių laivai. Tai būsią daroma žmoniškumo sumetimais.

Kartu su tuo skelbiamas atsišaukimas į nacionalistų valdžioj esančius kiniečius ir primygtinai pabrėžiama jiems, kad amerikiečiai vis tiek išduosią juos.

NUBAUDĖ

Komjaunimo patruliai Sverdlovske ir Ulianovske sugavo kelis jaunuolius, kurie iš apdaro atrodė kaip styliagos — rusiški teddy-bojai, ir nuskuto jiems plaukus, nepaisant net tai, kad jų siaurutės kelnės buvo pirktos valstybinėje parduotuvėje.

REIKALAUJA MIRTIES BAUSMĖS

Kalbėdamas Berlyne V. Vokietijos teisingumo ministeris Dr. Schaeffer iškėlė reikalavimą, kad būtų grąžintas mirties bausmės įstatymas ne tik žudikams, bet ir valstybės išdavikams.

PAGRIEŽTINS KOVĄ PRIEŠ TERORISTUS

Prancūzų vyriausybė imasi griežtesnių priemonių prieš Alžyro teroristus. Jeigu kariniai prokurorai pareikalaus, teroristų bylos bus sprendžiamos karinių teismų, ir tai pagreitins bylas.

NAUJAS PASIŪLYMAS

Rusija vėl pasiūlė Amerikai ir D. Britanijai tartis dėl atominių bombų bandymų sustabdymo.

IŠSISKIRIA NUOMONĖS

Amerikos valst. sekr. Dulles pasisakė, kad Čiangkaišekui beprasmiška būtų laikyti trečdalį savo kariuomenės Quemoy ir Matsu salose, kai bus susitarta sudaryti paliaubas su komunistine Kinija. Prez. Eisenhoweris taip pat pasisakė, kad reikia surasti kokį nors pagrindą paliauboms. Čiangkaišekas įtikinėja, kad toks Amerikos palinkimas „neįtikimas“.

BRITAI PASITRAUKIA IŠ JORDANO

Britai nusprendė nuo spalio 20 d. pradėti atitraukti savo karinius dalinius iš Jordano. Spėjama, kad baigta atitraukti bus per 3 savaites.

KIPRO NAUJIENOS

Britų vyriausybė ruošiasi pradėti vykdyti numatytąjį 7 metų planą, pagal kurį Kipro sala būtų valdoma susitarus visoms trims vyriausybėms — britų, graikų ir turkų. Turkija jau skiria savo atstovą. Graikija dar atsisako priimti planą, bet gali būti svarstomas ark. Makarios planas, pagal kurį sala vėliau gautų nepriklausomybę, jei turkai atsisakytų noro dalyti salą graikams ir turkams.

PASAULYJE

— Britų Darbo partija turėjo savo metinį suvažiavimą.

— Olandijoje traukinys susidūrė su autobusu; žuvo 1o žmonių.

— Malajuose suimta 1oo asmenų, įtariamų komunizmu.

— Australijoje keičiama konstitucija, ir tas pakeitimas įgalins vyriausybę kontroliuoti stambiuosius investavimus.

— Italija pasiryžusi savo gynybos reikalams apsirūpinti raketomis.

— Ranko organizacija D. Britanijoje numačiusi per sekančius 2-3 metus uždaryti apie 8o kinoteatrų iš turimųjų 5oo — dėl lankytojų mažėjimo.

— Amerikoje sustreikavo 25o.ooo General Motors Corporation darbininkų.

— Serbijoje kasyklose įvyko sprogimas, žuvo 3o, bandoma išgelbėti dar 17.

— Sukako 1oo metų, kai gimė garsioji šokėja Eleonora Duse.

— Vokietija ieško Azijoje rinkų.

— Taifūnas Japonijoje užmušė 41 žmogų.

— Amerikiečių lėktuvas B52 nesustodamas ir nepasipildydamas kuro nuskrido 6.214 mylių.

— Vieton pasitraukusio iš pareigų prez. Eisenhowerio administratoriaus Adams paskirtas maj. generolas Wilton Persons.

— Kinų komunistų rusiškieji MIG ties Quemoy sala numušė kinų nacionalistų tiekimo lėktuvą.

Ten, kur Nemunas banguoja

Tarybinės spaudos ištraukos, kurios aiškios ir be aiškinimų.

Oi nelaimė, ką aš matau —
Širdį ver kaip yla:
Numylėtoj mano vietoj
Gyvena barzdyla.

A. Vienažindys

ATSAKYMĄ DAVĖ...

Dirba Ardišauskas Vilniaus Statybos tresto autotransporto kontoroje. Seniai dirba, daug metų ir gerai dirba. Net patys autotransporto kontoros vadovai priversti pripažinti:

— Geras šoferis!

Bet kiek palaukę, kaktas paraukę, priduria:

— Tik ydą turi, stambią ydą. Suprantate, savo premijos reikalauja!

O premiją Ardišauskas užsitarnavo dar 1954 metais. Be kapitalinio remonto prava žiavo jis savo mašina 160 tūkstančių kilometrų. Pagal visus įstatymus už tarpremontinę ridą jam priklausė nemaža premija. Atėjo Ardišauskas pas kontoros viršininką Ivanovą ir paprašė jos.

— Kaip gi, priklauso! Kur nepriklausys tokiam šauniam vyrui? Tik luktert priseis. Pats žinai, įvairūs buhalterijos reikaliukai. Ne viskas iš karto, — pasakė šis.

— Galima ir palaukti, — sutiko Ardišauskas.

Praėjo mėnuo, kitas, trečias, o buhalterija vis reikalų negali sutvarkyti, premijos neišmoka. Pasiskundė ministerijai. Ten žvilgterėjo į Ardišausko skundą ir mostelėjo ranka:

— Kaip nors susitvarkys.

O mėnesiai vis slinko, bėgo. Pagaliau ir 1955 metai atėjo. Tais metais vieną dieną pranešė Ardišauskui:

— Nieks nebeišeis su premija.

— Bet juk priklauso, — nenusileido šis.

— Tai kas, kad priklauso. Daug kas gali priklausyti. O kai iš tam tikro buhalterinio taško pasižiūri, nebeišeina. Nebeišeina, ir tiek.

Nieko kito Ardišauskui neliko, kaip kreiptis į teismą. Teismas tada ir priteisė išmokėti septynis tūkstančius rublių.

Tai buvo seniai. Viso galima būtų nepriminti, jei vėl Ardišauskas savo mašina būtų daugiau nepravažiavęs be kapitalinio remonto, negu kad priklauso pagal normą. Bet ėmė ir žymiai daugiau kilometrų padarė. Ir vėl užėjęs pas viršininką Ivanovą paprašė premijos.

Permetė šis aštriu žvilgsniu Ardišauską nuo galvos iki kojų.

— Kaip tu galvoji? Ar tik tau vienam priklauso premija? — paklausė.

— Nemaža mūsų kontoroje gerų šoferių. Ir kitiems, atrodo, priklausytų.

— O niekas nereikalauja. Tik tu vienas gudrus.

— Bet man priklauso, — nenorėjo nusileisti šis.

— Kaip dabar mes tau duosim? Tau duosim, ims ir kiti reikalauti. Taip negalima. Politika, — ir gudriai primerkęs kairiąją akį nusisuko, pareikšdamas, kad pasikalbėjimas baigtas.

Pakliuvo Ardišausko skundas į Statybos ministeriją. Čia dailiai užrašė numerį ir padėjo į išsipūtusią aplanką. Po nevienkartinio priminimo pagaliau atėjo daug žadantis atsakymas:

„Pil. Ardišauskui priklauso už automobilio ZIS-585 tarpremontinę ridą premija sumoje 1391 rb. Vilniaus statybos tresto transporto kontora įpareigota išmokėti.

MARATKANOVAS

Lietuvos TSR Statybos ministerijos mechanizavimo ir autotransporto skyriaus e. viršininko pareigas“.

Pažiūrėjo į šį raštą transporto kontoroje. Raštas kaip raštas. Ir įsiuvo į aplanką — tegul ramiai ilsisi.

— Premijos? — paklausė Ardišauską, vos jis peržengė kontoros slenkstį. — Nieko nebus, broliuk. Supranti, dokumentai prapuolė. Visi kaip yra dingo. Lyg kamparas koks išgaravo.

Ardišausko skundas vėl ministerijoje. Pasižiūrėjo, pavartė jį. Ką gi, girdi, ministerija klausimą sprendė, nurodymą davė. Naujų dokumentų nepadarys. Žinokis pats.

Taigi, matote kokios mūsų laikais dar būna istorijos. Nepasakysi, kad ministerijoje į skundą jautriai nepažiūrėjo, neapkaltinsi, jog atsakymo nedavė. Atseit, ir atsakymą davė, ir reikalą sprendė.

Bet, ar nereiktų vieną kartą visiems laikams išspręsti klausimo dėl tokio reikalų sprendimo?

S. Bistrickas

Iš „Tiesos“, 1958.7.27.

(E) **Seniausias gimnazistas Lietuvoje** — 63 metų. Tai MTS normuotojas Kuodzevičius, kuris pereitais metais įstojo į Pasvalio vid. mokyklos 6-ją klasę, o šiemet į 7-ją klasę.

Jaunimas ir jo organizacijos

DBL Jaunimo Sąjungos pirm. A. Vilčinsko pranešimas DBLS suvažiavime 1958 m. rugsėjo mėn. 27 d.

Išeivijoje yra kelios lietuvių jaunimo organizacijos. Gausiausia ir bene geriausiai organizuota grupė yra ateitininkų —moksleivių ir studentų su savo sendraugiais, kurie sudaro Ateitinnkų Federaciją. Federacijos centras yra Amerikoje. Savo skyrius turi Vokietijoje ir kitur, kur yra daukurie sudaro Ateitininkų Federaciją. Fede Ateities žurnalą, kuris buvo įsteigtas 1911 m. Vilniuje, o dabar leidžiamas Brooklyne. Tai yra ideologinė katalikiškai tautinė organizacija. Finansiškai ir studijų atžvilgiu ji yra vyresniosios katalikų veikėjų kartos globoje. Ji kaip pagrindinius savo veiklos uždavinius deklaruoja Lietuvos išlaisvinimą, lietuvybės išlaikymą ir krikščioniškosios demokratijos idealų studijavimą.

Santariečių organizacija yra visiškai savaranki ir nepriklausoma ir nesinaudoja niekieno materialine ir moraline parama ar globa. Tai studentų organizacija, dar visai jauna, kilusi iš Nepriklausomųjų Studentų Sąjūdžio, kuris savo ruožtu kilęs iš Vokietijoje veikusio Šviesos sambūrio. Santara susiorganizavo tik 1954 m. Griežtos, aiškiai nustatytos ir savo nariams privalomos ideologijos santariečiai kaip ir neturi ar bent iki šiol neturėjo. Jų veiklos taktika reiškiasi spontaniškai, prisitaikant prie paties gyvenimo iškeltųjų reikalavimų. Dėl to kai kas santariečius vadina „gerų draugų kompanija“. Kertiniai jų ideologijos akmenys yra: tautiškumas ir demokratiškumas. Kova už Lietuvos išlaisvinimą yra vienas pirmųjų ir pagrindinių organizacijos uždavinių. Santariečiai leidžia biuletenį ir turi savo skyrius kai kuriuose Amerikos ir Kanados laikraščiuose.

Po ateitininkų seniausia ir gausiausia lietuvių jaunimo organizacija yra skautai Jei neskaityti ateitininkų sendraugių, skautai, tur būt, bus gausesni negu ateitininkai. Lietuvių Skautų Organizacija buvo įsteigta 1918 m. gale. Po antrojo pasaulinio karo skautai greitai iš naujo atsikūrė Vokietijoje, ir dabar jų organizacija yra visuose žemynuose, kur tik yra būrelis lietuvių.

Skautiškoji studentija, susispietusi į Akademikų Skautų Sąjungą, labai aktyviai dalyvauja Lietuvių Studentų Sąjungoje. Su kitomis lietuvių organizacijomis skautai bendradarbiauja daugiau ir nuoširdžiau už visas kitas jaunimo organizacijas. Skautai studentai leidžia žurnalą „Mūsų Vytį“, o bendrasis visų skautų ir skaučių organas yra „Skautų Aidas“.

Minėtosios organizacijos gausiausiai veikia Amerikoje ir Kanadoje, kur yra daug mūsų jaunimo. Anglijoje tuo tarpu maža jaunuolių, ir iki šių metų vienintelė organizacija buvo skautai ir skautės. Kadangi kai kurie jauni lietuviai nepriklausė skautų judėjimui, buvo nutarta įsteigti bendrą Jaunimo Sąjungą, kurios tikslas būtų sujungti Britanijoje esantį lietuvišką jaunimą ir skatinti jį organizuotai bendradarbiauti. Ši nauja Jaunimo Sąjunga iš pat pradžios buvo DBLS globoje, ir steigiamam suvažiavime D. Britanijos Lietuvių Sąjungos Pirmininkas pažadėjo visų skyrių paramą sudominti provincijos jaunimui mūsų organizacijos veikla.

Kaip iš visa ko matyti, organizuotos jaunimo sąjungos geriausiai veikia tuose kraštuose, kur yra didelis skaičius jaunuolių, kaip Amerikoje ir Kanadoje. Deja, Anglijoje mūsų yra labai maža, ir padėtis vis blogėja, lietuviams be paliovos emigruojant iš šių salų. Reikalai gal būtų geresni, jeigu likusieji apsigyventų didesnėse kolonijose, nes šiuo metu jaunimas yra išsisklaidęs po visą kraštą.

Nors dabar veiklai sutraukta labai maža jėgų, tikiu, kad neužilgo narių skaičius padidės, kai išeivijoje gimusi karta pasieks gimnazistinį ir studentinį amžių.

Nors ir nedidelė mūsų organizacija, ir nariai yra užimti įvairiais darbais: vieni uždarbiauja, kiti mokosi, DBLS pagelbimi (už pagalbą esame labai dėkingi) suruošėm jaunimo suvažiavimą Londone, kuriame dalyvavo apie 30 jaunuolių; suruošėm ekskursiją į Vokietiją, kur dalyvavom jaunimo stovykloje; aplankėm Pasaulinę Paro dą Briuselyje; daugelis mūsų narių dalyvavo jaunimo ir skautų stovykloje Lietuvių Sodyboje, turėjome eilę draugiškų susitikimų čia — Lietuvių Namuose, dalyvavome lietuvių pasilinksminimuose ir kitokiais atvejais stengėmės bendrauti tarpusavyje.

Mes galvojame, kad išeivijos sąlygomis lietuvybės išlaikymas priaugančioje kartoje daugiausia priklauso nuo tėvų pastangų. Jeigu tėvai nepasirūpina iš mažens išmokyti vaiko lietuvių kalbos, tai, pradėjęs lankyti anglų mokyklą, jis bus pražuvęs lietuvių tautai. Mūsų amžiaus jaunimui tereikia tarpusavyje bendrauti ir, aišku, siekti ko nors aukštesnio. Šiuo metu, kada pavergtoje tėvynėje okupacinė valdžia prideda varžyti jaunimui siekti aukštojo mokslo, — mūsų uždavinys gyvenant Vakarų pasaulyje, kur mokslas yra visiems prieinamas, kaip tiktai siekti to mokslo, kad, grįžę kada nors į Lietuvą, būtume naudingesni savo tautai. Norėčiau, kad Jūs, grįžę į skyrius, užkrėstumėt šiomis mintimis tuos Sąjungos narius, kurie turi vaikų. Pasakykite jiems, kad išsilaisvinusiai Lietuvai bus labai reikalingi žmonės, išėję mokslus Vakaruose.

PASKATINTI LIETUVIŲ LITERATŪROS AUGIMUI
SKELBIAMAS
AKADEMINIO SKAUTŲ JAUNIMO LITERATŪROS KONKURSAS

Konkurso laimėtojams bus įteiktos šios premijos:

1) ASS jaunimo literatūros premija už geriausią prozos kūrinį — 15o dol.

2) ASS jaunimo literatūros premija už geriausią poezijos kūrinį — 15o dol.

Prozos kūrinys gali būti apysaka, feljetonas, trumpa novelė, ar kitas prozos darbas, savo esme priklausąs grožinei literatūrai ir ne trumpesnis, kaip 2ooo žodžių, bet ne ilgesnis, kaip 8ooo žodžių.

Poezijos kūrinys gali būti eilėraščių grupė arba poema, epinio, lyrinio ar humoristinio žanro, netrumpesnis kaip 2oo žodžių ir neilgesnis, kaip 15oo žodžių.

Premijuoti kūriniai bus visų pirma išspausdinti „Mūsų Vyčio“ žurnale.

Konkurse gali dalyvauti visi lietuviai, bet kokių (išskyrus komunistines) pažiūrų ir priklausą bet kokiems lietuviško jaunimo susigrupavimams, o taip pat ir tie, kurie visiškai nedalyvauja lietuviškose organizacijose, bet jaučia lojalumą Lietuvai ir jos kultūrai. Amžiaus riba — iki 3o metų.

Konkurso temų pasirinkimas yra laisvas. Nenustatoma jokių ideologinių rėmų, išskyrus tai, kad konkursui pasiųsti rašiniai privalo sudaryti įnašą į lietuvių literatūrą. Pagrindiniai reikalavimai yra aukštas meninis lygis, ir ištikimybė autoriaus išpažįstamiems meniniams ir moraliniams principams.

Rašiniai turi būti pasirašyti slapyvardžiu, o atskirame voke turi būti suteikta autoriaus pavardė, vardas, adresas ir gimimo data.

Rašinius prašoma siųsti šiuo adresu:

R. Šilbajoris, 1o8 East College Street, Apartment 3, Oberlin, Ohio, USA.

Rašiniai, gauti vėliau negu 1959 m. balandžio 3o d., nebus jury komisijos vertinami. Tie, kurie nori gauti savo rašinius atgal, turi atsiųsti pakankamai pašto ženklų persiuntimo išlaidoms padengti.

Jury komisiją sudaro: M. Katiliškis, A. Landsbergis, H. Radauskas ir R. Šilbajoris.

LIAUDIES ŠOKIS LIETUVOJE

Tuojau po karo toks buvo entuziazmas šokti tautinius šokius, kad kiekviena stovykla turėjo savas šokėjų grupes. Entuziazmas dar buvo atgijęs ir įsikūrus lietuviams naujuose kraštuose, ypač susibūrus jiems į didesnes kolonijas. Viena, ko trūko, tai nurodymų, kaip tuos šokius šokti. Tai ir šoko kiekviena kolonija, kaip išmanė, jei neturėjo specialistų mokytojų.

Dabar šis reikalas jau yra atvėsęs. Tikėkimės, kad neilgam, nes auga nauji šokėjai iš jaunosios kartos, o kai kur jie, vyresniųjų skatinami, jau vėl sudarinėja šokėjų grupes lietuviškajai šokio tradicijai tęsti. Jiems į pagalbą dabar ir ateina Vokietijos Krašto Valdyba, išleidusi V. R. Saudargienės paruoštą knygutę **Liaudies šokis Lietuvoje.**

Tasai leidinys sudarytas labai rimtai. Tai nėra vien tik tautinių šokių aprašymai. Autorė plačioje įžangoje apžvelgia iš viso tautinius šokius amžių bėgyje, jų kilmę, rūšis, įtakas, prasmę. Žodžiu, vadovėlis paruoštas kruopščiai ir rimtai. Brėžiniais, piešinėliais ir paaiškinimais aprašyti jame 33 mūsų liaudies šokiai. Tai jau rimtas šios srities vadovas.

Šią kartoniniu kietu viršeliu knygą (140 psl.) Krašto Valdyba pardavinėja tik po 1.5o DM, nors savikaina yra 6 DM! (išleisti knygai buvo gauta parama).

Išspausdinta tik 5oo egz.

Po kanadišku dangumi

PRANYS ALŠĖNAS, Kanada.

Kultūrinio gyvenimo sukimosi ašis

Tokia ašimi galima pavadinti vieną stambiųjų organizacijų — Kanados Lietuvių Bendruomenę, kuri įsisteigė ir pradėjo veikti Kanadoje 1952 m.

Taigi kanadiečiai lietuviai bene vieni pirmųjų pakluso Vliko paskelbtajai Lietuvių Chartai ir Organizaciniams nuostatams jungtis į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę, todėl ligi šiol toji organizacija yra spėjusi Kanadoje gana gražiai susitvarkyti ir pavyzdingai veikia. Joks visuomeninis, kultūrinis ar apskritai lietuviškas įvykis, joks parengimas, joks minėjimas — niekur Kanados lietuvių kolonijose nebėra rengiamas kokių nors kitų organizacijų vardu, tik KLB-nės.

KLB-nė šiuo metu turi plačios apimties ir gana veiklią Tarybą, kurią sudaro 30 rinktųjų narių ir Bendruomenės apylinkių pirmininkų. Be to, prie KLB veikia Krašto Valdyba iš 7 narių, Kontrolės Komisija, Garbės teismas, Politinė komisija (jos žinioj įvairių memorandumų vyriausybei, Jungtinėms Tautoms ir kitoms institucijoms rašymas, reagavimas į iškreiptus faktus spaudoj ir t.t.), Šalpos Fondas (jis gana veiklus — tai tikras kanadiškas „Balfas“), Kultūros Fondas, Baltų Federacijos Atstovybė ir k. KLB apylinkių Kanadoje yra 21. Nuo dabar Kanadoje veiks ir PLB Centrinė Valdyba, kurią išrinko neseniai įvykęs Lietuvių Seimas.

Kanados lietuvių kolonijose veikia 19 šeštadieninių mokyklų, kurias lanko netoli tūkstančio lietuviukų ir lietuvaičių. Pagal turimus duomenis, į tokias mokyklas vidutiniškai leidžia savo vaikus apie 64% tėvų. Kaikur leidžia net 95%, tačiau yra vietų, kur nuošimtis nukrinta iki 40%.

Ligi šiol Kanadoje veikė ir Lituanistiniai kursai. Tačiau nuo dabar, lygiai po dešimties metų ligšiolinės tvarkos (1948m. Toronte, Šv. Jono parapijos klebonijos rūsyje, pradėjo veikti pirmoji ligšiolinio tipo šeštadieninė mokykla), tąją sistemą nutarta reformuoti. Taip nutarta Kanados Lietuvių Mokytojų Konferencijoj ir patvirtinta KLB Kultūros Fondo Švietimo Komisijos. Minėtame suvažiavime Mokytojų Konferencija išrinko specialią Komisiją, kuri paruošė ir Kultūros Fondas išleido atskiru spausdintu leidiniu (atspaudė Sp. B-vė „Žiburiais“) naują Kanados Lietuvių Mokyklų Programą.

O štai pertvarkymo pagrindiniai bruožai:

1. Nutarta šeštadieninę pradžios mokyklą ir aukštesniuosius lituanistinius kursus sujungti į vieną ir pavadinti bendru lietuvių mokyklos vardu.

2. Pailginti mokyklos mokslo metų skaičių iki dešimties, prieinant prie to palaipsniui ir užskaitant dabartinį parengiamąjį skyrių (1 sk. 1 gr.) pirmąja klase. Pagal tą nutarimą KLB Kultūros Fondo patvirtintą ir buvo paruošta jau minėtoji naujoji Kanados Lietuvių Mokyklų programa.

Kiti kultūriniai reiškiniai

Kai žmonės mokslinasi, vienkart jie ir kultūrėja. Tai gerai supranta ir nūdienis Kanados lietuvis. Todėl proporcingai nelabai dideliam bendram Kanados lietuvių skaičiui nemažas kanadiečių lietuvių jaunimo procentas veržiasi ir į Kanados aukštąsias mokyklas — universitetus. Šiemet Kanados universitetuose studijuoja per 2oo lietuvių studentų. Daugiau kaip 1oo lietuvių pastaraisiais metais jau baigė Kanadoje aukštąjį mokslą.

Kanadoje šiuo metu veikia 6 katalikų parapijos su 15 kunigų ir 10 kapelionijų. Yra ir dvi evangelikų - liuteronų parapijos su dviem dvasiškiais. Parapijos — tai irgi kultūrinio reiškimosi nepamainomi židiniai išeivijoj. Iš viso ir visokiausių organizacijų Kanadoje, kurios vienokiu ar kitokiu būdu prisideda prie lietuvybės išlaikymo ir kultūrinės veiklos propagavimo sve tur, —esama daugiau negu šimto. Toronte jų priskaitoma 4o įvairiausių pavadinimų, Montrealyje — 27, Hamiltone — 19 ir t. t.

Kanados lietuvių spauda

Spauda mūsajam gyvenime — tai, galima sakyti, aštriausias ir patikimiausias mūsiškis ginklas. Kanados lietuviai leidžia du gana gražiai besireiškiančius, plačios apimties ir turiningus savaitraščius. Tai „Tėviškės Žiburius“ Toronte ir „Nepriklausomą Lietuvą“ Montrealyje. Be šių lietuviškųjų spaudos leidinių, Toronte dar leidžiami „Skautų Aidas“ ir žurnalas „Mūsų teris“. Beje, dar gal prisimintinas ir Kanados raudonųjų lietuvių leidžiamasis Toronte savaitraštis „Liaudies Balsas“. Tačiau šio laikraštėlio balsas, ypač šiuo metu, yra be galo smarkiai sumažėjęs, nors ir niekad jis ypatingesnio vaidmens Kanadoje nevaidino.

Savajai spaudai leisti kanadiečiai lietuviai jau turi eilę spaustuvių, kultūrinei veiklai plėtoti gana gerų salių. Pažymėtina naujos pranciškonų įsteigtos parapijos didžiulė ir itin moderni Auditorija, Lietuvių Namai, Šv. Jono Krikštytojo parapijos puikiai atremontuotoji salė ir t.t.

LIETUVA ŠIANDIEN

KĄ PASAKOJA NESENIAI IŠ TEN ATVYKĘS Į VAKARUS MARIJAMPOLIETIS

Gyventojų aprūpinimas pagrindinėmis prekėmis

Gyventojų aprūpinimas nenormalus. Visa prekybos sistema provincijoje sujungta į rajonų kooperatyvų sąjungas, kurios skirsto prekes į bazes ir krautuves miesteliuose ir kaimuose.

Marijampolėje yra 8 maisto parduotuvės, 2 mėsinės, 1 žuvies parduotuvė 1 universalinė krautuvė, 1 gastronomas, 2 geležies išdirbinių parduotuvės, 1 knygynas ir 6 bufetai ir valgyklos. Be to, kai kurios įmonės turi savo parduotuves, priklausančias kooperatyvų sąjungai, kuriose galima gauti duonos, degtinės, cigarečių, žuvies konservų ir kai kurių kitų prekių, o protarpiais — pagal sąrašus —ir cukraus.

Prekių pasirinkimo dažnai nebūna jokio. Yra paplitęs posakis: „Skubink pirkti, šiaip kitas nupirks“.

Tokios prekės, kaip pipirai, laurų lapeliai ir kiti prieskoniai, o taip pat mielės, krautuvėse nematomos. Tačiau rinkoje jų yra kiek nori, žinoma, pasakiškomis kainomis.

Kai sužinoma, kad gauta naujų prekių partija, jau kelias valandas prieš krautuvės atidarymą stovi žmonės ir laukia tos malonės, kad už savo pinigus galės norimą daiktą nusipirkti. Pernai rudenį, prieš atidarant universalinę krautuvę, gyventojų minia jau nuo vidurnakčio stovėjo prie durų, nes rajono kooperatyvų sąjunga prieš tai kelis mėnesius taupė prekes tai didžiajai dienai.

Lietuvoje labai sunku gauti odines pirštines. Jos retos kaip vaistai, ir kartais, pamatęs pas pažįstamą, klausi, iš kur jas gavo. „Parvežė draugas iš Maskvos“, atsako. Lietuvoje tokie dalykai tapo įprasti reiškiniai. Šių metų pavasarį į Marijampolę atvežė partiją importuotų batų iš Danijos. Batai buvo gana skoningi, ir kaina prieinama. Pigiausieji kainavo 180 rublių. Vos tik pasklido žinia po miestą, prasidėjo krautuvės šturmavimas. Ir per kelias valandas, išskyrus batus po 270 ir 300 rublių, buvo išparduota.

Įėjęs į miesto krautuvę, pastebi didelius kiekius degtinės, vyno ir žuvies konservų. Jų galima gauti visada ir bet kokiais kiekiais. Tačiau, ir negaunant kokių nors būtiniausių prekių, galima rasti išeitį. Tai laisvoji rinka. Pas spekuliantus galima gauti viską. Jie važinėja į Karaliaučių, Rygą ir kitus stambesnius miestus, superka ten prekes, parveža į Lietuvą ir parduoda bent dvigubomis kainomis. Pipirų ir laurų lapelių parsigabenti stambesni spekuliantai vyksta net į Kaukazą. Yra ir silkių spekuliantų. Kur nors pajūryje jie superka silkes po 1.50 rb. št. ir parvežę parduoda po 3 rublius.

Iš Lietuvos t.k. veža obuolius į Karaliaučių, nes ten jie žymiai brangesni. Iš Leningrado į Marijampolę atvyksta kiaulienos ir grūdų užpirkėjai.

Marijampolėje yra vienintelė duonos kepykla, todėl gyventojai yra priversti pirkti jos gaminius, kokie jie bebūtų, kad ir blogiausios kokybės, nes šiaip visai neturėtų duonos. Duona blogos kokybės, perdaug rūkšti, drėgna, ir nuo jos jau ne vienas susirgo skilvio ligomis. Šių metų pavasarį kepykla sugedo, ir duonos tiekimas užtruko. Buvo paskelbta, kad miestą aprūpins Vilkaviškio kepykla, tačiau ji viena nepajėgė aprūpinti du miestus, ir Marijampolėje nusitiesė eilės prie duonos.

Praėjusiais metais, tą dieną kai į Marijampolę turėjo atvykti Kanados lietuvių delegacija, Basanavičiaus aikštėje eilėse prie žibalo stovėjo apie 3oo žmonių. Mat, miestas nepajėgia gyventojų pilnai aprūpinti elektra. Milicija pasidarbavo iki prakaito, kad draugai iš už jūrų marių nepamatytų tokio vaizdo.

Eilės visur. Eilės prie kino bilietų, eilės prie svaro cukraus, eilės pasų skyriuje, prie registracijos, kur visą rajoną aptarnauja vienas žmogus, dirbdamas tuo reikalu dvi valandas per dieną, išskyrus šeštadienį ir sekmadienį; eilės algoms atsiimti ir t.t. Žmonės nervuoti, pikti, netekę kantrybės, bet vėl eina, stoja eilėse, laukia. Ir tokie reiškiniai būna 13 metų po karo. Gyventojus gelbsti tik ūkiškai apskaičiuotas, apgalvotas gyvenimo būdas. Kiekvienas stengiasi pavasarį pasisodinti bulvių, daržovių, nusišerti kiaulę. Visas laisvalaikis praeina rūpinantis tais reikalais.

Kartais krautuvėse ir bazėse užsiguli prekės, kurias mažai kas perka. Tada tarp gyventojų paleidžiami gandai, kad bus pinigų reforma — ir krautuvės bematant ištuštėja. Toks reiškinys buvo praėjusią vasarą.

Kokios dabar kainos Lietuvoje (rinkoje ir krautuvėse)

Tokios yra žinios apie kainas Lietuvoje šių metų gegužės mėn. Pažymėtina, kad maisto produktų kainos laisvojoje rinkoje kai kuriais atvejais dabar jau žemesnės kaip krautuvėse. Tai matome iš šių duomenų:

Juoda duona: krautuvėje — 1.4o rb. kg. Balta duona: krautuvėje — 2.2o kg. Cukrus: rinkoje — 8 rb.; krautuvėje — 9 rb. kg. Lašiniai: rinkoje — 28-3o rb.; krautuvėje —32-34 rb. kg. Kiauliena: rinkoje — 15-18; krautuvėje — 18-21 rb. kg. Sviestas: rinkoje — 22-24 rb.; krautuvėje — 27 rb. kg. Pienas: rinkoje — 2 rb.; krautuvėje — 2.2o rb. litras. Pipirai: rinkoje — 15-2o g— 3 rb.; krautuvėje — nėra. Kakao: krautuvėje — 8o rub. kg. Apelsinų kg (gaunami tik didesn. miestuose) — 18 rb. Degtinė pigiausia: krautuvėje — 27 rb. pusė litro. Degtinė naminė (pas privačius asmenis): pusė litro 14 rb. Šokoladas: krautuvėje — 18o rb. kg. Rugiai: rinkoje — 9o-14o rb. už 5o kg. Kiaulės gyvo svorio kg. rinkoje — 1o-11 rb.

Kitų prekių kainos krautuvėse:

Darbiniai batai, brezentas su gum. padais — 1oo rb.; Išeiginiai batai, paprasti — 13o rb.; Išeiginiai batai geresni —2oo-3oo rb.; Paprastas kostiumas, medvilnės— 6oo rb.; Pusvilnonis kostiumas — 8oo-12oo rb.; Vilnonis kostiumas — 15oo-17oo rb.; Angliškos medžiagos kostiumas — 25oo-3ooo rb.; Lietpaltis, paprastas — 38o rb.; Vasarinis paltas (imp. iš Ryt. Vokietijos) — 15oo rb.; Žieminis paltas — apie 1ooo rb.; Vasarinis švarkas (labai sunku gauti) — 25o-3oo rb.; Vasarinės kelnės (sunku gauti) — 15o-2oo rb.; Vyriški baltiniai (šilkiniai) — 1oo rb.; Vyriška skrybėlė (sunku gauti) — 6o-1oo rb.; Moteriška suknelė (pigiausia) — 18o-2oo rb.; Dviratis vyriškas — apie 7oo rb.; Dviratis moteriškas — 65o rb.; Radijo aparatas, 3 bangų, pigiausias — 75o rb.; Televizijos aparatas— 12oo; Foto aparatas „Zorkij“ — 5oo; Laikrodis, rankinis, „Pobieda“, vyr. — 34o rb.; Mot. laikrodis „Zvėzda“ — 5oo rb.; Motociklas „Minsk“, pigiausias — 25oo rb.; Motociklas „Iž“ — 6ooo rb.; Lengvas automobilis „Moskvič“ — 25.ooo; „Pobieda“ — 3o.ooo; „Volga“ — 6o.ooo rb.

Istorija su cukraus fabriko mašinomis

Ypatingų pakitimų Marijampolės pramonėje mažai tematyti. Cukraus fabrikas, kurį vokiečiai traukdamiesi susprogdino, yra atstatytas ir atnaujino gamybą, rodos, jau 1949 metais. Prieš sprogdinimą vokiečiai buvo išvežę visus įrengimus į Vokietiją, o sovietų kariuomenė juos rado Rytprūsiuose. Visi įrengimai turėjo įrašus „Marijampolės cukraus fabrikas“, ir niekam negalėjo kilti abejonių, kam įrengimai priklauso. Tačiau rusai jų Marijampolėn negrąžino, o nusivežė sau į Rusiją, nors ir buvo daryta žygių iš Lietuvos grąžinti į Marijampolę. Vietoje buvusių įrengimų Rusija vėliau atsiuntė savos gamybos mašinas, kurios tačiau yra blogos kokybės ir fabrikui nuolat sudaro daug vargo išlaikyti normaliai gamybai. Darbininkai atvirai pasakoja, kad vokiečių ar amerikiečių gamybos mašinos dirbo be priekaišto, tuo tarpu rusų gamybos nuolat genda ir trukdo darbo eigą.

Atlyginimai darbininkams, išskyrus negausią pirmaeilių specialistų grupę, yra žemi, lyginant su perkamąja rublio galia. Ryšium su tuo cukraus vogimai vyksta tokiu mastu, kad apsaugą teko padidinti iki 20 asmenų.

Rudenį ir žiemą fabrikas cukrų gamina iš krašto cukrinių runkelių, vasaros metu perdirba gaunamą iš Kubos nendrinio cukraus žaliavą.

Dar viena keistenybė: pagamintas Marijampolės cukrus transportuojamas visas į bazes, o iš bazių skirstomas prekybos tinklui. Taigi Marijampolės krautuvės cukrų gauna iš Vilniaus bazės, o ne iš paties Marijampolės cukraus fabriko.

Kai kurios kitos įmonės

Buvusi Vitmoserio dirbtuvė Vilkaviškio ir Kauno gatvių kampe yra padidinta ir vykdo pagrindinius traktorių remontus Marijampolės, Kalvarijos, Vilkaviškio, Kybartų ir Šakių rajonams. Buvusi Bliūdžiaus dirbtuvė priklauso vietinės pramonės kombinatui.

Pabaigų plytinė, kuriai priklauso ir Kumelionių čerpinė, pagamina per metus vidutiniškai 2 mil. plytų, 3oo tūkst. drenažo vamzdžių ir apie 1 mil. čerpių. Gaminių kokybė neaukšta. Pagrindinį rūpestį įmonei sudaro varomosios jėgos problema. Ilgus metus dirbęs vokiečių gamybos 12o PS dizelis dėl atsarginių dalių trūkumo gamybai jau netinka. Nors visa įmonė pertvarkyta į gamybą elektra, tačiau miestas nepajėgia pilnai aprūpinti srove, todėl teko pastatyti lokomobilį, kuris suka 48 kw generatorių ir šiais metais gautą 18o kw elektros stotelę. Tik tokiu būdu, padedant miesto elektrinei, yra įmanoma vykdyti gamybą.

Visa finansinė kontrolė yra vykdoma aukštesnių instancijų ir Valstybinio banko. Įmonė negali pravesti jokios savarankiškos operacijos. Kiekvieną mėnesį gaunamas algų fondas ir planas gamybai. Jei gamybinis planas neišpildomas, tai pagal išpildymo procentą bankas ir algoms pinigus išduoda. Tokiais atvejais algų išmokėjimas gali užsitęsti mėnesiais. Yra visa eilė darbininkų ir tarnautojų, kuriems algų dydis nepriklauso nuo plano išpildymo ir faktiškai priskaitytos algos dydis prašoka galimą išmokėti sumą. Šiuo atveju reikalinga gauti specialų ministerijos leidimą. (Bus daugiau) (ELTA)

Europos Lietuvių Kronika

LONDONAS

SKAITYTOJAMS, KURIE SKOLINGI

Spalio mėn. gale baigiasi Lietuvių Namų Akc. B-vės finansiniai metai.

O yra dar „Europos Lietuvio" skaitytojų, kurie iki šiol nespėjo sumokėti savo prenumeratos mokesčio už 1958 metus. Po teisybei, yra dar net ir tokių, kurie ramia sąžine skaito laikraštį, bet nepasiryžta atsilyginti už jį nebe nuo šių metų.

Visus tokius prašome paskubėti atsilyginti. Pirma — „Europos Lietuvio" leidėjai sunkiai verčiasi, ir jiems reikalingas kiekvienas penas. Antra, kas nesumokės skolos iki spalio mėn. galo, skriaus leidėjus dar ir kitu būdu: teks sudarinėti tokių skolininkų asmeninius sąrašus ir sugaišti be reikalo nemaža laiko.

Dėl to būkite geri ir nedarykite leidėjams dar didesnių išlaidų, nes laikas taip pat pinigai.

Siųskite savo skolą tuojau!

FREE EUROPE PRENUMERATORIAMS

Praeitą savaitę buvo išsiuntinėtas aplinkraštis visiems „Europos Lietuvio" skaitytojams, kuriems prenumeratos mokestis būdavo apmokamas iš Free Europe pašalpos per Vokietijos Krašto Valdybą. Aplinkraštyje tie skaitytojai buvo painformuoti, kad ateityje jiems patiems teks apsimokėti už laikraštį.

Per tą laiką padėtis pasikeitė, dėl to šios rūšies prenumeratoriai gaus laikraštį ir toliau tomis pat sąlygomis, o jiems išsiųstasis aplinkraštis laikomas negaliojančiu.

BRADFORDO AUKA MAŠINŲ FONDUI

DBLS Bradfordo skyrius suvažiavimo proga paaukojo Nidos spaustuvės mašinų fondui 30 svarų iš savo kasos.

Pastaruoju metu mašinų fondui dar aukojo K. Balandis 5 šil. ir DBLS Bradfordo skyriaus nariai sumetė 7.6 šil.

BRANGŪS LIETUVIŲ BAŽNYČIOS PARAPIJIEČIAI IR RĖMĖJAI

Bėga metai po metų, su savimi nusinešdami amžinybėn mūsų Londono Šv. Kazimiero Lietuvių bažnyčios statytojus, parapijiečius. Nyksta senoji išeivija. Iš naujųjų pokarinių ateivių vis daugiau apleidžia koloniją, iškeliaudami į kitus kraštus. Mūsų bažnyčia savo parapijiečių skaičium nuolat mažėja, bet išlaikymo išlaidos nemažėja, o didėja, nes viskas brangsta. Mums, liekantiesiems, krinta didesnė našta. Kad ją reikia išlaikyti — nėra abejonės, nes tai mūsų lietuviškumo tvirtovė svetimoje šalyje, o kartu tai yra vienintelė Lietuvių bažnyčia visoje V. Europoje! Tai vieta, kuri mus visus jungia, suburia pamaldoms į lietuvišką šeimą. Čia viskas lietuviška, sava, miela. Čia prie didžiojo altoriaus dabar kabo Lietuvos Vėliava, kurią mums Tarptautiniame Marijos Kongrese Lurde pašventino Pop. Legatas J.E Kard. Tisserant, su visais Bažnyčios teikiamais atlaidais. Tokiu būdu mūsų bažnyčia tampa mūsų Tautos Šventove tremtyje! Mielas Lietuvi, kam Tau Londone lankytis į anglų bažnyčias, kada yra sava, lietuviška, kur į Tave kalba Tavo gimtąja kalba. Kitų kolonijų Tautiečiai, būdami Londone, aplankykite mūsų gražiąją bažnyčią!

Bažnyčios Komitetas kviečia visus Lietuvius Katalikus tapti savos lietuviškos bažnyčios nariais. Susibūrus visiems bendron krūvon, nebus sunki našta ją išlaikyti. Šiuo metu reikalingas klebonijos remontas 4 kambariuose, juos išdekoruoti, lubas sudėti, suskilusias dar nuo karo bombardavimų. Remontas būtinas. Tam reikalui Komitetas rengia **Parapijos Bazarą** š.m. spalio 25-26 d.d. Parapijos Salėje, 345, Victoria Park Road, London, E.9. Komitetas kviečia visus į talką, rengiant šį Bazarą, paremiant gausiomis aukomis daiktais (galima ir pinigais). Daiktai bus išleisti loterijon Bazaro metu. Aukas siųsti ar atgabenti į kleboniją: 21, The Oval, Hackney Rd., London, E.2. Kviesdami visus atsilankyti į Bazarą, visiems už viską dėkodami.

Londono Liet. Šv. Kazimiero Bažn. K-tas: Pirm. St. Kasparas, Sekrt. A. Jankūnas, Kasin. St. Starolis.

LABAI PRAŠOME...

Artinasi Kalėdos. Londono Lietuvių Moterų „Dainavos" Sambūris pradeda rūpintis paramos reikalingiems fondu. Tradicinis tarptautinis **Pabaltiečių Kalėdinis Bazaras,** numatytas š.m. gruodžio 5-7 d.d., bus proga ne tik parodyti lietuviškus išdirbinius, bet ir pelnyti svarą kitą šalpos fondo reikalui. „Dainavos" Valdyba, pasiėmusi nelengvą ir nedėkingą organizacinį darbą, kreipiasi į visus tautiečius, gyvenančius tiek D. Britanijoje, tiek ir kituose Europos kraštuose, padėti mūsų darbui lėšomis ir daiktais.

Kaip ir kasmet, būsime dėkingos už atsiųstas aukas ir kad ir smulkiausius daiktelius loterijai, kuri paprastai neša neblogą pelną. Taipgi priimam daiktus parduoti komiso sąlygomis.

Kaip kelerių metų praktika yra parodžiusi, Kalėdinis Bazaras yra ne tik kalėdinių dovanų pardavinėjimas, bet ir tam t[illegible]ra prasme paroda. Pabaltiečiai per tuos bazarus turi progos parodyti, kad ir i[illegible]vijoje, pramoninguose kraštuose gyvendami, nepamiršo savo tautinio meno ir sugeba jį išreikšti rankdarbių, medžio drožinių ir liaudies meno išdirbinių pavidalu.

Svečiai anglai noriai perkasi jiems egzotiškus dalykus ir grožisi originaliais iš dirbinių raštais bei motyvais.

Mes visuomet susiduriame su sunkumais gauti lietuviškų išdirbinių, kai estai ir latviai paprastai parodo jų daugybę. Esame tikros, kad daug mūsų moterų moka austi juostas ir meniškai siuvinėti, kad mūsų tautiečių tarpe yra nemaža mokančių meniškai drožinėti ir dirbti dailius praktiškus dalykėlius. Apeliuojame į jus visus, kad nepagailėtų laiko, kurio, aišku, visiems labai stinga, ir triūso ne tik papildyti šalpos fondo išteklius, bet ir papuošti lietuviškąjį Bazaro skyrių.

Mes tikimės, kad mūsų kreipimasis nepasiliks be atgarsio.

Pinigines ir medžiagines aukas bei daiktus, skirtus pardavimui komiso sąlygomis, prašome siųsti iki š.m. lapkričio mėn. 28 d. šiuo adresu: DAINAVA, 1, Ladbroke Gardens, London, W.11.

L.L.M. „Dainavos" Sambūrio Valdyba

DĖMESIO!

Nepamirškite, kad š.m. spalio mėn. 25 d. įvyksta Londono Liet. Moterų „Dainavos" Sambūrio **Tradicinis balius.**

Maloniai kviečiame visus atsilankyti. Pradžia 7 val. vak. Pelnas skiriamas ligonių ir vargan patekusių tautiečių šalpai.

„DAINAVOS" METINIS SUSIRINKIMAS

Spalio mėn. 5 d. įvyko Londono Liet. Moterų „Dainavos" Sambūrio metinis susirinkimas. Aptarti nuveikti darbai, ateities planai ir kt. Valdyba perrinkta ta pati: pirm. J. Kalibatienė, sekr. O. Mamaitienė, kasin. M. Stankūnaitė.

BRADFORDAS

„Vyties" klubo susirinkimas

Rugsėjo 27 d., Lietuvių Namuose, Bradforde, įvyko naujojo „Vyties" klubo informacinis **susirinkimas.** Valdybos pirmininkas Šukys padarė trumpą apžvalgą, kasininkas Elvikis supažindino su klubo finansine padėtim.

Išrinkta revizijos komisija: Liktoras, Bružinskas ir Adomonis. Diskusijų metu aptarta bendra tvarka klubo patalpose, vaikų elgesys po pamokų šeštadieninėje mokykloje. Nuspręsta vengti įsileisti tokius asmenis, kurie griauna tvarką ir blogu elgesiu kenkia geram lietuvių vardui.

Klube vyksta šokiai šeštadieniais vakare ir sekmadieniais pietų metų.

Steigiant klubą narių įstojo apie 40, dabar jau turima apie 150. Jau išduodamos pakeičiamos ir nario knygutės. **K.M.**

NOTTINGHAMAS

Padėka

Kapelionui kun. J. Kuzmickiui už pašventinimą a.a. Jono Bublio atminimui pastatyto paminklinio kryžiaus, pasakymo ta proga pamokslo; p. Kasperavičiui padėjusiam kapelionui bažnyčioj ir kapuose pagiedoti; p. K. Bivainiui už talkininkavimą pasamdyti autobusą ir pasakymą kapuose kalbos; p. M. Galvinauskienei už puikių gyvų gėlių puokštę, ir visiems dalyviams, dalyvavusiems šventinimo apeigose, a.a. J. Bublio motinos, brolio Juozo vardu ir taip pat pats asmeniškai tariu nuoširdų ačiū.

Petras Laurušonis, a.a. J. Bublio motinos ir brolio įgaliotinis ir Palikimus Tvarkančio Teismo skirtas administratorius.

PAIEŠKOJIMAI

ŠADUIKIS Juozas, kilęs iš Zarasų apsk., Salako parap., Ničeskų k., į Angliją atvykęs 1947 m., prašomas atsiliepti savo pusseserei: V. Knyvaitė, 42, Heydon Prk. Rd., Toronto 3, Ont., Canada.

Pranešu Gerb. Buvusiems ir Būsimiems Klijentams, kad mano vyriškų ir moteriškų rūbų SIUVYKLA persikėlė į 7, Derby Rd., West Croydon, tel. CRO 0824.

Po 7 val. v. galima kreiptis tel. BRI 2275.

Naujoje krautuvėje:

DIDELIS PASIRINKIMAS GERŲ MEDŽIAGŲ.

DARBAS ATLIEKAMAS GERAI IR GREITAI.

PRIEINAMOS KAINOS!

N. DULINSKAS ir SHUMANAS

TAURAS

(sav. Ant. Briedis)

88, GOLDSMITH AVE., London, W.3.

Jūsų maloniam dėmesiui praneša, kad jis pasiunčia už £12.0.0 trims kostiumams grynos ir geros vilnos medžiagos (vyriškos ar moteriškos, arba abiejų).

Taip pat už labai mažą atlyginimą persiunčia jūsų pačių supirktus siuntinius. Tik siųskite ir įsitikinsite!

Siunčiami akordeonai, laikrodžiai, vaistai ir visa kita, kas tik galima siųsti.

Susitikimas su laisvų tautų studentais

J. Medaitis

Studentiškoji, universitetinį gyvenimą sukrikščioninti siekiančio Pax Romana sąjūdžio šaka kartą metuose susirenka aptarti savo idėjinių ir organizacinių reikalų. Šiemet toks tarpsąjunginis Pax Romana suvažiavimas įvyko rugpiūčio 25-28 d.d. Bavarijos mieste Eichstaette.

Dar karo metu ir tuoj po karo į aukštąją Eichstaetto filosofijos - teologijos mokyklą buvo priimtas nemažas lietuvių studentų būrys. Vieni jų ten gavo kunigystės šventinimus, kiti vėliau persikėlė studijuoti Romon ir į kitus miestus.

UNRRA laikais netoli Eichstaetto, Rebdorfe, gyveno net 800 lietuvių, veikė lietuviška gimnazija, išleidusi 122 abiturientus.

Šis ramus miestas ir buvo parinktas šiemetiniam PR suvažiavimui. Į jį atsiuntė atstovus apie 60 studentų sąjungų iš Europos, Šiaurės ir Pietų Amerikos, Afrikos, Azijos ir Australijos. Stebėtojų grupė buvo atvykusi ir iš Lenkijos. Lietuvių Studentų Ateitininkų Sąjungai atstovavo: kunigas V. Memėnas, G. Jasevičiūtė, V. Skrupskelytė ir J. Medušauskas.

Šį suvažiavimą, kurs Vokietijoje vyko pirmą kartą, pavyzdingai parengė vokiečių katalikų studentų sąjunga (KDSE), pagelbima vyr. Eichstaetto burmistro.

Dalyvaujant Eichstaetto vysk. Dr. J. Schroeffer ir vyr. burmistrui Dr. H. Hutter, tarpsąjunginis PR suvažiavimas buvo prezidentės Maria de Lourdes Pintasilgo atidarytas barokiškoje Eichstaetto rezidencijos salėje. Sveikinimo žodyje Eichstaetto vyskupas pastebėjo, kad krikščionybę plėsdamos tautos esančios viena su kita surištos. Viena tauta buvusi praturtinta kitos tautos dėka.

Simultaninio vertimo dėka kiekvienas suvažiavimo dalyvis galėjo klausytis kalbų anglų, ispanų, prancūzų ar vokiečių kalba. Su įdomumu sekė studentinis jaunimas pranešimus apie katalikų studentų padėtį Afrikoje, Azijoje ir lotynų Amerikoje. Iš pranešimų buvo matyti, kad Azijos universitetuose yra gana stiprios marksistų grupės. Lotynų Amerikoje studentai taip pat jaučia komunizmo vėjus.

Kiek PR paskirtis ir sąlygos leidžia, ji stengiasi pagelbėti tautiniams katalikų studentų vienetams. Ir ne vien savo autoritetingais žodžiais, bet ir konkrečiais žygiais. PR išvysto gana plačią savišalpos programą, kurioje iš vienos pusės atsispindi vienų grupių bėdos, iš kitos pusės ryžtinga kitų, stipresnių grupių pagalba.

Suvažiavime diskusinės temos sukosi apie vietines, t.y., tautines grupes ir jų veikimą, skleidžiant krikščionišką dvasią universitetiniame jaunime. Tautinės grupės kaip tik ir sudaro tuos gyvus branduolius, kuriais remiasi PR sąjūdis.

O kad PR idėjos užkariauja vis naujus plotus, rodo keli skaitmenys: 1953 m. PR eilėse buvo 77 studentų sąjungos. Per pastaruosius metus jų skaičius pakilo iki 91. Ir šiemet Eichstaette buvo priimtos į PR dvi naujos sąjungos: viena iš Gvatemalos, kita iš Kongo ir Ruanda-Urundi.

Atsižvelgdama į geografines sąlygas ir iš jų kylančius tam tikrus bendrumus, PR yra subūrusi savo narius į komisijas: Europos, Š. Amerikos, lot. Amerikos, Afrikos ir Azijos. Kiekviena komisija turi savo vadovybę ir atskirą veiklos programą. Tiek vadovybės sudėtis, tiek komisijos veiklos programa turi būti kiekvieno tarpsąjunginio suvažiavimo priimta ir patvirtinta.

Šiemet suvažiavimui prisistatė nauja komisija — Egzilų Komisija — su savo statutu, vadovybe (pirmininkas Dr. P.V. Vygantas, Ateities atstovas) ir veiklos planu. Rugpiūčio 28 d. tarpsąjunginis suvažiavimas ją legalizavo ir tuo būdu apvainikavo sėkme pernai Amerikoje pačių egzilų studentų iniciatyva pradėtus ir šiemet prieš pat tarpsąjunginį suvažiavimą trijų dienų posėdyje užbaigtus Egzilų Komisijos kūrimo darbus. Nuo dabar Egzilų Komisija galės vystyti veiklą ne tik PR ribose, bet ir PR padedama.

Suvažiavimas baigėsi, kaip įprasta, rinkimais. Nauju gen. sekretorium ateinantiems trims metams išrinktas perujietis Jaime Cordova, nauju prezidentu vieniems metams anglas Bryan Wood, viceprezidentais šveicaras M. Gross ir indonezietis J. Oei Hak Liang. Į likusias 6 Direktorijos vietas kandidatavo visa eilė atstovų, tarp jų ir Ateities atstovas Dr. P.V. Vygantas. Su džiaugsmu sutiko egzilinių sąjungų atstovai rinkimų duomenis: tarp 6 išrinktųjų figūravo antroj vietoj ir Dr. Vyganto vardas.

Sulaukę Egzilų Komisijos pripažinimo ir pravedę egzilinės sąjungos kandidatą į Direktoriją, linksmais veidais paliko egzilai studentai seną Eichstaetto miestą. Visų mintys krypo į Austrijos sostinę, kur viskas buvo paruošta 24-tajam pasauliniam Pax Romana kongresui.

(E) **60 premjerų būsią naujame sezone Lietuvos teatruose.** Jų tarpe propagandinė Gudaičio-Gudavičiaus pjesė „iš buržuazijos valdymo metų", pavadinta „Nematomas ginklas", Grušo pjesė „Vedybų sukaktis", Rimkevičiaus „Vandens lelija", Sajos drama iš kolūkinio gyvenimo ir kt.

„Europos Lietuvio"

SKAITYTOJŲ DĖMESIUI

VAISTAI TIESIAI IŠ VAISTINĖS!

Su šiuo laikraščio numeriu jūs gaunate naujausią mūsų kainoraštį, padėsiantį jums įveikti visus sunkumus, su kuriais susiduriate, kai reikia siųsti į Lietuvą siuntinį. Prašau atidžiai perskaityti pridedamąjį lapelį, kuris paaiškina mūsiškio kainoraščio dėsnius.

Jeigu kam būtų kokių nors neaiškumų, būkite malonūs lietuviškai parašyti mums šiuo adresu:

ACTON PHARMACY (EXPORT) LTD

24, Church Road, London, Acton, W. 3.

Telefonas: (Londonas) ACOrn 0712

Atdara nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro.

KALĖDINĖS dovanos Jūsų artimiesiems

Kalėdų šventėms artėjant, **TAZAB** B-vė siūlo Jūsų artimiesiems persiųsti ypatingai prieinamomis kainomis standartinius dovanų siuntinėlius:

SIUNTINYS XG1 VYRAMS

1. 3 jardai dvigubo pločio storos viln. medžiagos vyriškam žiemin. paltui tamsiai mėlynos spalvos.
2. 3½ jardo TENIS rūšies vilnonė medžiaga vyriškam kostiumui, įvairių spalvų, tamsios, su neryškiais dryželiais.
3. 3 jardai dvigubo pločio šilko pamušalams, atitinkamos jūsų pasirinktoms medžiagoms spalvos.

Su visomis išlaidomis tokio siuntinio kaina

12.12.0 SV.

SIUNTINYS XL3 MOTERIMS

1. 3 jardai dvigubo pločio VELOURO medžiaga, vilna, juodos arba tamsiai mėlynos spalvos moteriškam paltui.
2. 3 jardai dvigubo pločio vilnonė medžiaga SERGE rūšies moteriškam kostiumui tamsiai mėlynos, tamsiai žalios ar vyšninės spalvos.
3. 3 jardai dvigubo pločio pamušalams šilko atitinkančių medžiagoms spalvų.
4. 2 jardai šiltos medžiagos žiem. bliuskutei, šviesiai rudos ir pilkos spalvos.

Šio siuntinio kaina, įskaitant visas išlaidas

12.19.0 SV.

SIUNTINYS X4 — SALDUSIS SIUNTINYS

1. 4 svarai šokolado dėžėse.
2. 1 sv. šokoladinių aukštos rūšies saldainių.
3. 5 sv. cukraus.
4. 2 svarai virto kumpio dėžutėse.
5. 1 sv. pupelių kavos (deginta).
6. 1 sv. kakaos.
7. ½ sv. arbatos.
8. 2 svarai razinkų.
9. 3 dideli gabalai tualetinio geros rūš. muilo.
10. Dvi dėžės kalėdinių žvakių, spalvotos, po 10 kiekvienoje.

Siuntinio kaina su visomis išlaidomis

11.11.0 SV.

Siuntinio užsakytojui prie sąskaitos prijungiama pasiųstų medžiagų pavyzdėliai. Pageidaujantiems tokie pavyzdėliai pasiunčiami iš anksto. Prie standartinio siuntinėlio siuntėjas gali pasirinkti papildomai prekių iš mūsų katalogų ir drauge su standartiniu siuntiniu pasiųsti.

Užsakytojų patogumui siūlome užpildyti šią atkarpėlę ir atsiųsti šiuo adresu: **TAZAB, Lithuanian Dep., 1, Ladbroke Gardens, London W.11.** Siuntėjas, kaip ir visi senieji mūsų klijentai, nemokamai Kalėdoms gaus lietuvišką sieninį kalendorių 1959 metams.

— — — — — — (čia nukerpama) — — — — — —

Tazab, Lith. Dep.
1, Ladbroke Gardens,
London, W.11.

Prašau pasiųsti Kalėdinį stand. siuntinį **Nr.** ... ...
šiuo adresu:

Vardas ir pavardė: ... ...

... ...

Adresas: ... ...

... ...

... ...

Užsako (Vardas ir pavardė): ... ...

... ...

Adresas: ... ...

... ...

Data: ... ...

... ... **(parašas)**

ŽVAIGŽDĖS IR JŪS

KAIP TAI JUMS SEKANČIAI SAVAITEI NUMATO LAUMĖ

SVARSTYKLĖS (gimusiems tarp rugsėjo 24 d. ir spalio 23 d.):

Namų sugyvenimas ir bendrieji reikalai eis geryn. Galas savaitės itin tinkamas visuomenės reikalams. — Laimingi skaitmenys: 11, 13.

SKORPIJONAS (spalio 24—lapkričio 22):

Ožiškas užsispyrimas gali pakenkti namų sugyvenimui ir darbui. Jei pajėgsi išvengti tai, darbe gali būti pasiekta šiokios tokios pažangos. Neatidėliok nutarimų iki savaitės vidurio. — Laimingi skaitmenys: 6, 24.

ŠAULYS (lapkričio 23 — gruodžio 22):

Savaitės vidurys labai palankus pirkti ir parduoti. Blogos nuotaikos paveiktas kaltinsi už tai visą pasaulį. — Laimingi skaitmenys: 3, 21.

OŽYS (gruodžio 23 — sausio 20):

Pradžioje savaitės darbas pareikalaus visų jėgų. Jei išvengsi ginčų, gale savaitės viskas seksis gerai. — Laimingi skaitmenys: 12, 28.

VANDENIUS (sausio 21 — vasario 19):

Susilaikyk nuo išlaidų darymo. Asmeniški reikalai ypač seksis gerai pradžioj savaitės. Savaitės gale neklausyk kitų patarimo. — Laimingi skaitmenys: 10, 30.

ŽUVYS (vasario 20 — kovo 20):

Romansas ir draugystė suteiks daug laimės. Sumažink išlaidas. Vidurys savaitės gali laikinai sutrukdyti planus. — Laimingi skaitmenys: 19, 23.

AVINAS (kovo 21 — balandžio 20):

Žmonėse bus linksma. Susirasi naujų draugų. Trečiadienį baik svarbų reikalą. Pradžia savaitės palanki reikalams įstaigose tvarkyti. — Laimingi skaitmenys: 8, 14.

BULIUS (balandžio 21 — gegužės 21):

Darbo mažėjimas gali versti nusiminti. Geras draugas ar giminaitis suteiks pagalbą išbristi iš susidariusios padėties. — Laimingi skaitmenys: 4, 22.

DVYNIAI (gegužės 22 — birželio 21):

Teks daug galvoti ir svarstyti didesnį sumanymą, bet nesibaidyk jo. Pasikeitimų galima laukti savaitės gale. — Laimingi skaitmenys: 3, 5.

VĖŽYS (birželio 22 — liepos 23):

Artimi žmonės paliks namus ir pradės savo gyvenimą. Netikėti pinigai gali būti savaitės pradžioje. Gale savaitės patartina išvengti nesusipratimų. — Laimingi skaitmenys: 9, 18.

LIŪTAS (liepos 24 — rugpiūčio 23):

Žmonės, kurie dalyvauja viešajame gyvenime, gali tikėtis susilaukti pritarimo savo darbams. Artimas žmogus gali pareikalauti didesnio rūpesčio. — Laimingi skaitmenys: 5, 7.

MERGELĖ (rugpiūčio 24 — rugsėjo 23):

Darbas pareikalaus labai daug jėgų ir laiko. Piniginiai reikalai žada būti geri.— Laimingi skaitmenys: 2, 20.

Prašom įsidėmėti mūsų naująjį adresą ir naująjį darbo laiką!

Siųskit savo dovanų siuntinius į Lietuvą ir kitus kraštus per

NEPS

NORTH OF ENGLAND PARCEL SERVICE

(Latviška firma)

131, Chapeltown Rd. Leeds, 7. Tel. 44536.

(šalia „Forum" kinoteatro)

Darbo valandos: pirmadieniais - penktadieniais 6 - 9 val. popiet; šeštadieniais 11 val. priešpiet — 3 val. popiet; sekmadieniais 10 - 12 val. priešpiet.

Bradford, 5, Clifton Villas (Latvian Club), pirmadieniais 6.30 - 8.30 val. popiet.

Halifax, 56, Oxford Rd., St. James Rd., šeštadieniais 4-6 val. popiet (išskyrus kiek vieną pirmąjį mėnesio šeštadienį).

Rochdale, 68, Park Rd. (pasiekiama į Heybrook einančiais autobusais 3 arba 6a): pirmąjį kiekvieno mėnesio šeštadienį 2-5 val. popiet.

Mes persiunčiame jūsų pačių susidarytuosius siuntinius arba pagal jūsų pageidavimus sudarome iš savo turimųjų atsargų.

Mes turime didelį pasirinkimą vilnonių medžiagų eilutėms, kostiumams ir apsiaustams, taip pat kitokių audinių ir apavo.

Reikalaukite, ir mes pasiųsime jums medžiagų pavyzdžius.

Maisto siuntiniai. Pasiuntimas garantuotas (įskaitant mokestines prievoles ir kitokius mokesčius). Vaistai. Siuntiniai oro paštu iki 22 svarų.

SKUTIMOSI PEILIUKŲ KAINOS

Budapešte į mažą privačią krautuvėlę įeina darbininkas.

— Ar turite skutimosi peiliukų? —klausia jis.

— Taip, — sako savininkas, — du forintai peiliukas.

— Du forintai? Valstybinėje krautuvėje tik pusantros!

— Gerai, eik ir nusipirk tenai.

— Bet valstybinėje krautuvėje nėra.

— Jeigu pas mane nebūtų, — sako savininkas, — tai ir aš pardavinėčiau po pusantro forinto!

(E) **Kauno „Drobės" fabrike** kai kurie darbo procesai pradėti atlikti automatiškai, praneša Vilniaus radijas rugsėjo 9 d. Automatizacija, esą, plečiama ir „Kauno Audiniuose". Inž. Kasperavičius, modernizavęs kai kuriuos darbo procesus, rašąs dabar disertaciją tekstilės gamybos automatizacijos temomis.

(E) **80 lietuvių dailininkų su 175 darbais** dalyvaus visasąjunginėje dailės parodoje Maskvoje. Vilniaus valstybinis dailės muziejus atrinkęs pirmoje eilėje tokius darbus, kurie sukurti pastarais keliais metais.

(E) **Lietuvoje iki šiol nežinomi vabzdžiai** buvo aptikti Lietuvos Mokslų akademijos Zoologijos muziejaus darbuotojų ekspedicijos šiaurinėje Lietuvoje.

Moksleiviai Sibire

Žurnalas „Partinis gyvenimas" rašo, kad per praeitus dvejis metus plėšiniuose dirbo 400 tūkstančių studentų. Praeitą vasarą prie statybos dirbo 15 tūkstančių Maskvos studentų, 16 tūkstančių iš Leningrado ir Irkutsko aukštųjų mokyklų irgi statė bendrabučius, tiesė tramvajų kelius, vedė kanalizaciją, telecentrą ir dirbo statyboje ir t.t.

Lietuvos tarybinė spauda praneša, kad liepos 18 d. iš Vilniaus išvyko traukinys į Kokčetavą Kazachstane. Juo išvažiavo apie 2.000 Lietuvos jaunuolių, jų tarpe apie 800 studentų. Jaunuoliai, komsomolo komitetų „savanoriškai" siunčiami, vyksta padėti nuimti derlių, nors dalis jų, sakoma, dirbs prie statybos ir kitų darbų. Liepos 23 d. išvyko kitas toks traukinys, irgi su 2.000 jaunuolių iš įvairių Lietuvos vietų.

Įdomų aprašymą duoda š.m. vasario m. „Partinis gyvenimas" apie hidroelektrinės jėgainės ant Angaros upės Bratske statybą. Statyba pradėta 1956 metais. Statybininkai gyvena palapinėse. Dirbti sunku, gyventi nelengva, kaip rašo žurnalas. Palapinė — dalykas patogus turistui. Ja džiaugiasi žurnalistai, kinooperatoriai, menininkai, atvažiuojantieji į statybą. Bet statybininkai, išgyvenę palapinėse metus ar daugiau, negali džiaugtis, nes žiemą yra apie 45 laipsn. C šalčio, o vasarą karšta ir visuomet nepatogu. Neišsprendus buto klausimo, negalima sėkmingai tęsti statybos. Ledas būna apie 2,5 metrų storio. Jis piaustomas ekskavateriais.

Elektros perdavimo linija Irkutsk — Bratsk (621 km ilgio) įrengta per dvejis metus ir tris mėnesius, nors buvo numatyti 4 metai. Dirbo du tūkstančiai jaunuolių ir merginų.

Ilirskių pelkėse dirbo Nazarenko brigada. Šaltį, kelių nebuvimą, nepatogų gyvenimą — viską nugalėjo mūsų nepaprasti jaunuoliai ir mergaitės.

(E) **Likėnų kurorto sanatorija veikia ištisus metus.** Kurortas garsus savo mineraliniais šaltiniais ir gydomuoju purvu. Natūralūs šaltiniai teikia mineralinio vandens 150-200 litrų per sekundę. Sanatorijos vyr. gydytojas yra Gaidys, padedamas gydytojos Paulavičiūtės. Sanatoriją numatyta toliau plėsti.

(E) **Ir Lietuvos „užsienio reikalų ministeris" Gaška išvyko į New Yorką,** dalyvauti Jungtinių Tautų rudens sesijoje. Nuvyko pirma į Maskvą ir iš ten su visa sovietų delegacija išskrido į Ameriką.

(E) **Aldona Karečkaitė — Europos čempionė.** Vandens sporto Europos pirmenybėse Budapešte ši lietuvaitė šuoliu į vandenį pralenkė visas kitas varžoves (ruses, švedes, angles, vokietes ir kt.).

LIETUVIŲ PREKYBOS BENDROVĖ

Lietuvių Prekybos Bendrovė turi garbę atkreipti Bradforde ir apylinkėse gyvenančių tautiečių dėmesį į tai, kad Bradforde Bendrovei atstovauja ir užsakymus priima:

E. IGNAITIS,

2, Russel St., off Trinity Rd., Bradford 5.

Ten galima susipažinti su mūsų siūlomomis medžiagomis ir kitomis prekėmis, įskaitant standartinių siuntinių medžiagas.

Reikalaukite Lietuvių Prekybos Bendrovės kainoraščių ir medžiagų pavyzdžių.
Palyginkite mūsų siūlomąsias kainas ir prekių kokybę su tuo, ką siūlo kiti.

RAŠYKITE:

LITHUANIAN TRADING COMPANY

1 A, HUNT STR., LATIMER ROAD, LONDON, W.11

Telefonas PARk 1643

Turime garbę priminti mūsų Gerbiamųjų klijentų dėmesiui, kad dar ne vėlu pasiųsti į Lietuvą standartinį ekspres siuntinį, kurį sudaro trys gabalai pilkos, rudos ir mėlynos, tvirtos, patrauklios be ruožiukų medžiagos 9¾ jardo tik **už 12 svarų.**

Pažymime, kad mes esame vienintelė firma, siūlanti išsiųsti paketėlius, kurių vertė siekia ar viršija 25 svarus, be jokių manipuliacinių patarnavimo mokesčių.

AR PAGALVOJAI,

kad siuntinys į Lietuvą keliauja mažiausiai 6 savaites? Nors Kalėdos mums atrodo dar toli, tačiau spalio mėnesį išsiųstas siuntinys pasieks adresatą pačiu laiku. Mes siunčiame siuntinius tiek Lietuvon, tiek ir į kitus kraštus. Persiunčiame siuntinius pačių siuntėjų prekių, taip pat ir pagal mūsų kainoraščius iš savo turimų sandėlių. Visų rūšių patarnavimas atliekamas greit ir pigiai. Siuntinių pristatymas garantuotas. Mūsų firma jau Londone veikia nuo 1946 metų. Mūsų ilgametė patirtis ir mūsų sąžiningumas yra žinomas nuo seniai.
Siunčiame taip pat visų rūšių vaistus.
Reikalaukite mūsų kainoraščių ir rašykite mums su pasitikėjimu.

P & B SUPPLY CENTRE LTD
8a Thurloe Place, London S.W. 7

KAS - NE - KAS, O LIETUVIS LIETUVIUI TIKRAI GERIAUSIAI IR PIGIAUSIAI PATARNAUS!

Jeigu netikite, tai siuntinių reikalu kreipkitės į vienintelę lietuvišką šios srities įstaigą —

BALTIC STORES LTD.

(savininkas Z. Juras)

421, Hackney Rd., London, E.2.

Tel. SHO 8734

JI SIUNČIA SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, Į SIBIRĄ IR BET KUR.

Patarnauja greit, atsako į laiškus skubiai, informaciją teikia tuojau.
Lietuviškus kainoraščius galite gauti visados.

SPECIALUS PASIŪLYMAS!
Vokiški Hohner - Verdi III akordeonai, 120 bosų, kaina 103 sv. 10 šil.
Švediški Constelation — 120 bosų — 77 sv.

PIGIAI! GREITAI! PATIKIMAI!

Nuostabus sezoninis pasiūlymas

GALIOJA IKI Š.M. LAPKRIČIO 3 D.

Į ČIA PAT PATEIKIAMUJŲ SIUNTINIŲ KAINAS ĮSKAITYTA RUSŲ IMAMI MOKESČIAI, PAŠTO PERSIUNTIMAS IR KITOKIE MOKĖJIMAI. PIRKĖJAS NEMOKA JOKIŲ MOKESČIŲ!

STANDARTINIS SIUNTINYS VYRAMS

Svoris 11 svarų. Kaina £12.0.0.

3 atkarpos medžiagos 3 vyriškiems kostiumams, gryna vilna, ir galima pasirinkti arba visas tris mėlynas, arba 1 mėlyną, o kitas dvi pilkas ar rudas su gražiais siaurais ruoželiais.

2 poros vyriškų kojinių.

3 jardai poplino 1 vyriškiems marškiniams; balta, mėlyna ar gelsva.

STANDARTINIS SIUNTINYS MOTERIMS

Svoris 12½ svarų. Kaina £12.0.0.

13½ jardų medžiagos 3 moteriškoms suknelėms — mėlyna, pilka, ruda, žalia, lelijava ar balta.

3 jardai vilnonės medžiagos moteriškam paltui — mėlyna, pilka ar ruda.

3 jardai medžiagos kostiumui — pilka ar mėlyna.

1 skarelė — graži gėlėta, rajono, 30"X30".

1 skarelė — graži gėlėta, mėlyna 27"X27".

1 pora vilnonių moteriškų kojinių, pilka.

MIŠRUS STANDARTINIS SIUNTINYS

Svoris 9 svarai. Kaina £12.0.0.

1 rankinis laikrodis, šveicariškas, garantuotas, naujas, paauksuotas, antimagnetinis. Labai gražus, tinkamas nešioti moterims, vyrams ir mokiniams.

3 jardai vilnonės medžiagos moteriškam kostiumui — mėlyna, pilka ar ruda.

3½ jardų vyriškos medžiagos kostiumui — mėlyna.

2 poros vyriškų kojinių.

2 moteriškos skarelės.

JEI SIŲSTUMĖTE TUO PAČIU ADRESU DU SIUNTINIUS, TAI JŲ KAINA BUS £23.0.0, BET NE £24.0.0.

Siuntėjas dar gali pagal mūsų kainoraštį pasirinkti siuntinį ir kitokių prekių iki leidžiamosios svorio normos, nemokėdamas pašto išlaidų.

Siuntėjas gali ir pats pridėti savo supirktų prekių iki leidžiamosios svorio normos, sumokėdamas už tai mokesčius ir pašto išlaidų skirtumą.

RAŠYKITE LIETUVIAMS JAU GERAI PAŽĮSTAMAI FIRMAI:

BROWNEJONES

LIETUVIŲ SKYRIUS

1, Norfolk Place, London, W.2

Tel. PADdington 2797

MES NORIME TA PROGA PAINFORMUOTI VISUS SUINTERESUOTUOSIUS, KAD, P. ANTANAS BRIEDIS NIEKO BENDRA JAU NEBETURI SU MŪSŲ FIRMA

EUROPOS LIETUVIS — THE LITHUANIAN WEEKLY. Redakcijos ir Administracijos adresas: 1, Ladbroke Gardens, London W.11. Tel. PAR 2470. Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Prenumeratos kaina: metams — 40 šil., 6 mėn. — 22 šil. Doleriu kraštuose — 6 dol. metams. Skelbimai — spaudos eilutė arba jos vieta 1 šil. Atskiras numeris 1 šil. Leidžia — Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Leidimo Tarybą sudaro — DBLS-gos Centro Valdyba ir Europos Lietuvių Bendruomenių pirmininkai: Vokietijoje — E. Simonaitis, Prancūzijoje — O. Bačkienė, Belgijoje—P. Sekmokas, Šveicarijoje —A. Paulaitis, Švedijoje — J. Pajaujis, Italijoje — kun. V. Mincevičius, Danijoje — A. Bričkuvienė, Austrijoje — Msgr. K. Razminas, D. Britanijoje — M. Bajorinas.
Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd. 1, Ladbroke Gardens, W.11, Telephone: PAR 2470